28/12/2022

Εκτενές αφιέρωμα των New York Times στο ναό του Αγίου Νικολάου – Τον χαρακτηρίζει εθνικό παρεκκλήσι

Οικουμενικό Πατριαρχείο / Αρχιεπισκοπή Αμερικής

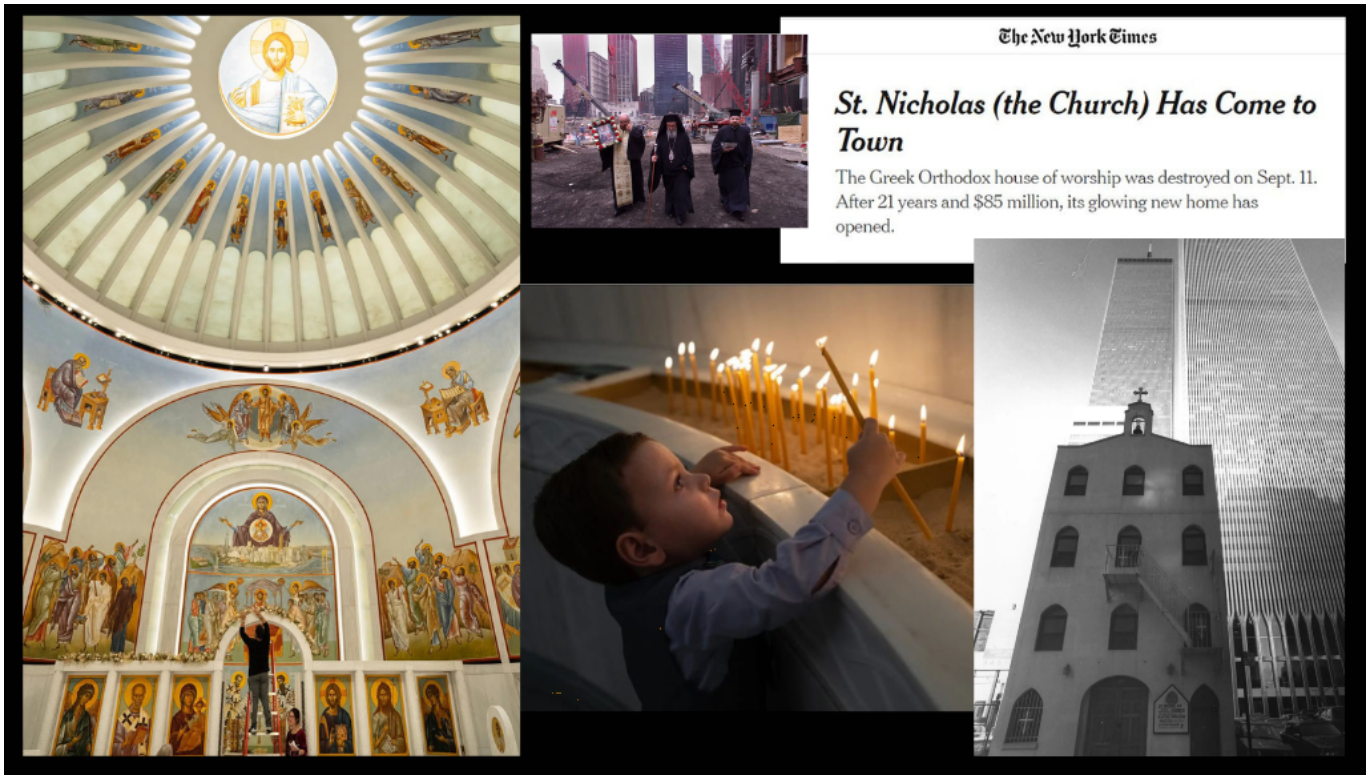

Εκτενές αφιέρωμα στο Ναό του Αγίου Νικολάου στη Νέα Υόρκη που ισοπεδώθηκε από το τρομοκρατικό χτύπημα των Διδύμων Πύργων το 2001 φιλοξενεί η αμερικάνικη εφημερίδα New York Times. "St. Nicholas (the Church) Has Come to Town", είναι ο τίτλος του δημοσιεύματος ο οποίος κάνει λογοπαίγνιο με το δημοφιλές παιδικό Χριστουγεννιάτικο τραγούδι 'Santa Claus is Comin' to Town'. Το τραγούδι αναφέρεται στον Άγιο Βασίλη που φέρνει δώρα στα παιδιά (τον Άγιο Νικόλαο κατά την Ορθόδοξη Παράδοση).

*"Η εκκλησία του **Αγίου Νικολάου** που «εξαφανίστηκε» την 11η Σεπτεμβρίου επέστρεψε στη **Νέα Υόρκη**"*, αναφέρει η εφημερίδα υπογραμμίζοντας ότι ο **Άγιος Νικόλαος** έχει μετατραπεί σε εθνικό ιερό, εθνικό παρεκκλήσι που

μνημονεύει τους σχεδόν 3.000 ανθρώπους που έχασαν τη ζωή τους πριν από 21 χρόνια. *“Η **Ελληνορθόδοξη Εκκλησία του Αγίου Νικολάου** και το Εθνικό Παρεκκλήσι, όπως ονομάζεται πλέον, έχει γίνει προορισμός για όλους. Προσφέρει ένα κέντρο πένθους που θα χρησιμεύσει ως χώρος διαλογισμού και προσευχής για ανθρώπους κάθε πίστης”,* αναφέρεται μεταξύ άλλων στο δημοσίευμα.

Το αφιέρωμα των New York Times για τον Άγιο Νικόλαο

The New York Times

St. Nicholas (the Church) Has Come to Town

The Greek Orthodox house of worship was destroyed on Sept. 11. After 21 years and $85 million, its glowing new home has opened.

Η **Όλγα Παυλάκος** μεγάλωσε πηγαίνοντας στην **ελληνορθόδοξη εκκλησία** του **Αγίου Νικολάου** στο **Κάτω Μανχάταν**. Εκεί βαφτίστηκε. Οι γονείς της παντρεύτηκαν εκεί. Έχει αναμνήσεις από τον πατέρα της, ο οποίος δούλευε σε εστιατόρια, να εργάζεται εκεί εθελοντικά τις Κυριακές και στον εορτασμό των **Θεοφανείων** κάθε Ιανουάριο, όταν οι ενορίτες περπατούσαν μέχρι τον **ποταμό Χάντσον**, πετούσαν έναν χρυσό σταυρό στο παγωμένο νερό και παρακολουθούσαν τους δύτες να βουτούν για να τον ανασύρουν.

«Ο Άγιος Νικόλαος ήταν μέρος της οικογένειάς μου σε όλη μου τη ζωή» είπε η κ. **Παυλάκος,** δικηγόρος στους **New York Times.** Η σχέση της με τον **Άγιο Νικόλαο** ανάγεται στους παππούδες της, οι οποίοι εγκατέλειψαν την **Ελλάδα** στις αρχές του 1900 και εγκαταστάθηκαν στο **Lower Manhattan,** που τότε ήταν μια πολυσύχναστη κοινότητα μεταναστών. Οι κάτοικοι εκεί μάζεψαν χρήματα και αγόρασαν μια ταβέρνα στην οδό Σίνταρ την οποία μετέτρεψαν σε χώρο λατρείας, προσθέτοντας τελικά μια καμπάνα στην κορυφή.

In this undated photo, the 36-foot tall church stood near the base of the World Trade

A parishioner with a cross he retrieved from the Hudson River. Three youths and one

Αυτοί οι αρχικοί ενορίτες, οι οποίοι είχαν φτάσει με πλοίο, ονόμασαν την εκκλησία τους από τον προστάτη των ναυτικών – έναν άγιο που τάισε τους πεινασμένους και έντυσε τους άπορους και ενέπνευσε τον χαρακτήρα του **Άγιου Βασίλη.**

Καθώς περνούσαν οι δεκαετίες και τα ταπεινά κτήρια του μεταναστευτικού θύλακα έδιναν τη θέση τους στο **Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου** και σε άλλους ατσάλινους και γυάλινους πύργους της οικονομικής συνοικίας, πολλοί από τους ενορίτες μετακόμισαν σε άλλες συνοικίες και πέρα από αυτές. Αλλά ο **Άγιος Νικόλαος** κατάφερε να παραμείνει στη θέση του. Δηλαδή, μέχρι την **11η Σεπτεμβρίου**. Η μικροσκοπική εκκλησία εξαφανίστηκε κατά τη διάρκεια των τρομοκρατικών επιθέσεων.

Χώρος διαλογισμού και προσευχής για ανθρώπους κάθε πίστης

Είκοσι ένα μακρά και δύσκολα χρόνια αργότερα, ο **Άγιος Νικόλαος** άνοιξε ξανά. Αλλά δεν είναι πλέον μια ταπεινή εκκλησία, αποκλειστικά για τους ενορίτες της. Η αποστολή του είναι μεγαλύτερη.

In December 2001, on site at the World Trade Center just a few feet from where St. Nicholas was destroyed. The Rev. John D. Romas, left, held an icon while Deacon Nektarios Morrow, right, held a bowl of dirt from where the church had stood. James Estrin/The New York Times

Η **Ελληνορθόδοξη Εκκλησία** του **Αγίου Νικολάου** και το **Εθνικό Παρεκκλήσι,** όπως ονομάζεται πλέον, έχει γίνει προορισμός για όλους. Προσφέρει ένα κέντρο πένθους που θα χρησιμεύσει ως χώρος διαλογισμού και προσευχής για ανθρώπους κάθε πίστης. Η ίδια η κατασκευή κόστισε 85 εκατομμύρια δολάρια και διαθέτει λευκό μάρμαρο.

Το εσωτερικό του είναι διακοσμημένο με εικόνες ζωγραφισμένες στο χέρι από έναν μοναχό στην **Ελλάδα.** Το κτήριο βρίσκεται σε μια υπερυψωμένη πλατεία που ονομάζεται **Liberty Park**, η οποία έχει θέα στις πισίνες του **Μνημείου της 11ης Σεπτεμβρίου.** Ο ημιδιαφανής θόλος του λάμπει τη νύχτα.

*«Πιο προβεβλημένη από το αρχικό εκκλησάκι με την καμπάνα, η νέα εκκλησία είναι μια εξέχουσα έκφραση του **ορθόδοξου χριστιανισμού** στην πόλη και αποτελεί πηγή μεγάλης υπερηφάνειας για την ελληνοαμερικανική κοινότητα»* λέει η **Όλγα Παυλάκος.**

Για τους λίγους εναπομείναντες μακροχρόνιους ενορίτες του **Αγίου Νικολάου**, υπάρχει ανακούφιση που η αγαπημένη τους εκκλησία άνοιξε επιτέλους ξανά. Αλλά τώρα, ο οικείος κόμβος της κοινότητάς τους είναι ένας παγκόσμιος προορισμός και κάποιοι αναρωτιούνται για το μέλλον της κάποτε σφιχτοδεμένης ενορίας τους.

The structure of St. Nicholas itself cost $85 million and features white marble imported from the same

Ο **Άγιος Νικόλαος** έχει μετατραπεί σε εθνικό ιερό που μνημονεύει τους σχεδόν 3.000 ανθρώπους που έχασαν τη ζωή τους πριν από 21 χρόνια. Αναμένεται να προσελκύσει ένα σταθερό ρεύμα τουριστών- μια εφαρμογή που προσφέρει μια ακουστική ξενάγηση με αφηγητή τον δημοσιογράφο και πρώην πολιτικό σύμβουλο του Δημοκρατικού Κόμματος, **Τζορτζ Στεφανόπουλο,** βρίσκεται στα σκαριά.

«Ένα εκκλησίασμα διασκορπίζεται, ένα αρχιτεκτονικό θαύμα σχεδιάζεται»

Στον απόηχο της **11ης Σεπτεμβρίου,** οι περίπου 70 οικογένειες που ήταν ενορίτες του **Αγίου Νικολάου** ήθελαν απλώς να ξαναχτίσουν την εκκλησία τους στο ίδιο μικρό οικόπεδο που είχαν πάντα στην κατοχή τους. Η **Ρεγγίνα Κατωπόδη** θυμάται να οδηγεί τον πατέρα της, πρόεδρο του ενοριακού συμβουλίου, από το σπίτι τους στο Μπέργκεν Μπιτς του **Μπρούκλιν** στο σημείο, όπου μαζί με τον ιερέα της ενορίας, τον πατ. Τζον Ντι Ρόμας, έψαχναν στα συντρίμμια για να βρουν οποιοδήποτε απομεινάρι που θα μπορούσε να διασωθεί. Ευτυχώς, κανείς δεν βρισκόταν στο κτήριο κατά τη διάρκεια των επιθέσεων.

The long-awaited opening of the St. Nicholas Greek Orthodox Church and National Shrine had parishioners decorating its space with garlands, trees and wreaths. The original church was crushed when one of the World Trade Center towers fell on Sept. 11. James Estrin/The New York Times

Οι ενορίτες πραγματοποιούσαν μηνιαίες συναντήσεις. Οργάνωναν εράνους, μεταξύ των οποίων και μια κρουαζιέρα γύρω από το Μανχάταν που περνούσε από το **νησί Έλις**, όπου κάποτε είχαν φτάσει οι πρόγονοί τους από την Ελλάδα.

Αλλά η ανοικοδόμηση στο **Κάτω Μανχάταν** μετά την **11η Σεπτεμβρίου** δεν ήταν απλή υπόθεση, δεδομένου του παζλ των έργων που η **Λιμενική Αρχή της Νέας Υόρκης** και του **Νιου Τζέρσεϊ,** στην οποία ανήκε το **Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου**, προσπάθησε να συναρμολογήσει εκεί. Έτσι, η **Ελληνική Ορθόδοξη Αρχιεπισκοπή Αμερικής,** η οποία εδρεύει στη Νέα Υόρκη, ανέλαβε την ευθύνη.

A Vespers service at St. Nicholas Greek Orthodox Church. James Estrin/The New York Times

Ο **Άγιος Νικόλαος** ήταν ο μόνος οίκος λατρείας που καταστράφηκε από τις τρομοκρατικές επιθέσεις και οι αξιωματούχοι της εκκλησίας αποφάσισαν ότι θα έπρεπε να ξαναχτιστεί ως πνευματικό καταφύγιο για όλους τους επισκέπτες της περιοχής του εμπορικού κέντρου – ίσως μια εκπληκτική στάση για την **Ελληνορθόδοξη Εκκλησία**, η οποία αντιπροσωπεύει μόνο το 0,5% του χριστιανικού πληθυσμού στις **Ηνωμένες Πολιτείες** και έχει μια σαφώς συντηρητική τάση.

«Δεν θα μπορούσε να είναι αυτό που ήταν» δήλωσε ο πατ. ***Αλέξανδρος Καρλούτσος,*** *πρώην αξιωματούχος της Αρχιεπισκοπής που συμμετείχε στενά στην ανοικοδόμηση. «Μετουσιώθηκε εκείνη τη στιγμή του θανάτου»* συνέχισε. «Έχουμε την ευθύνη να μαρτυρήσουμε για τις ζωές που χάθηκαν».

Το εκκλησάκι που έγινε παγκόσμιος ναός δια χειρός Καλατράβα

Λόγω της φιλόδοξης έκτασης του έργου, το μέλλον της εκκλησίας ήταν σε μεγάλο βαθμό εκτός των χεριών των ενοριτών, δήλωσε η κ. **Κατωπόδη,** ιδιοκτήτρια του Pi Bakerie, το οποίο σερβίρει σπανακόπιτα και άλλες ελληνικές σπεσιαλιτέ μόλις λίγα τετράγωνα μακριά από τον **Άγιο Νικόλαο. «Έπρεπε να κάνουμε στην άκρη για λίγο»** είπε.

The church interior is decorated with icons hand-painted by a monk in Greece, and its translucent dome glows at night. James Estrin/The New York Times

Μετά από χρόνια πολιτικής διαμάχης, διαπραγματεύσεων και δικαστικών διαφορών, οριστικοποιήθηκε μια συμφωνία ανταλλαγής γης. Η **Λιμενική Αρχή** θα ενέτασσε το οικόπεδο της εκκλησίας στην περιβάλλουσα ιδιοκτησία που ήλεγχε και θα κατασκεύαζε μια ασφαλή εγκατάσταση για τα οχήματα που εισέρχονταν στην περιοχή. Σε αντάλλαγμα, η εκκλησία θα έπαιρνε μια θέση στην κορυφή της εγκατάστασης και λίγο ανατολικότερα από την αρχική της θέση, στη γωνία των οδών **Greenwich** και **Liberty**.

Η εκκλησία, όπως αποδείχθηκε, δεν θα αποκτούσε μόνο μια πιο εμφανή διεύθυνση, αλλά θα αποκτούσε και μια εντελώς νέα εμφάνιση.

Ο **Σαντιάγο Καλατράβα**, ο ισπανικής καταγωγής αρχιτέκτονας που σχεδίασε τον σύγχρονο σιδηροδρομικό σταθμό και το εμπορικό κέντρο που μοιάζει με πουλί, γνωστό ως Oculus, έφτιαξε ένα σχέδιο για μια θολωτή κατασκευή 12.000 τετραγωνικών μέτρων με τέσσερις γωνιακούς πύργους, αντλώντας έμπνευση από τη βυζαντινή τέχνη και αρχιτεκτονική. Όταν φωτίζεται από μέσα τη νύχτα, ο θόλος θα λάμπει «σαν κερί» είπε.

Regina Katopodis, left, prayed at the Tuesday morning service. James Estrin/The New York Times

Pavlos Bozikos and Olga Pavlakos, the vice president of the parish council, put up decorations. James Estrin/The New York Times

Αλλά καθώς τα χρόνια περνούσαν και οι πύργοι γραφείων ανέβαιναν στην περιοχή του εμπορικού κέντρου, το Μνημείο της 11ης Σεπτεμβρίου άνοιξε και οι τουρίστες συνέρρεαν στην περιοχή για να υποβάλουν τα σέβη τους, το σχέδιο της εκκλησίας μαράζωνε.

Η αρχιεπισκοπή έμεινε πίσω στις πληρωμές

Η κατασκευή δεν ξεκίνησε μέχρι το 2015, οπότε το κόστος, που αρχικά είχε εκτιμηθεί στα 20 εκατομμύρια δολάρια, είχε εκτοξευθεί στα ύψη. Η Αρχιεπισκοπή έμεινε πίσω στις πληρωμές. Η **Skanska USA**, η κατασκευαστική εταιρεία, εγκατέλειψε τη δουλειά. Ένα δημοσιονομικό σκάνδαλο στην Αρχιεπισκοπή οδήγησε σε πολλαπλές έρευνες και σε ανασχηματισμό της ηγεσίας.

Ephraim Katsiklis, 2, lit a candle at the church during opening services. James Estrin/The New York Times

Για περισσότερα από δύο χρόνια, το τσιμεντένιο κέλυφος του κτιρίου έμεινε εκεί, μια ντροπή για την αρχιεπισκοπή, η οποία εκπροσωπεί 550 ενορίες σε όλη τη χώρα και πάνω από 1 εκατομμύριο μέλη, πολλά από τα οποία είχαν κάνει δωρεές για την προσπάθεια ανοικοδόμησης. *«Χάσαμε την αξιοπιστία μας»* δήλωσε ο **πατέρας Αλέξανδρος Καρλούτσος**.

Το 2019 μια ομάδα εύπορων **Ελληνοαμερικανών** συγκεντρώθηκε για να επανεκκινήσει το έργο και να το σπρώξει πάνω από τη γραμμή του τερματισμού. Οι **Φίλοι του Αγίου Νικολάου**, όπως ονομάζεται η ομάδα – μεταξύ των οποίων και ο **Τζον Κατσιματίδης,** ο δισεκατομμυριούχος ιδιοκτήτης των **σούπερ μάρκετ Gristedes** και κάποτε υποψήφιος των Ρεπουμπλικανών για τη δημαρχία – συγκέντρωσαν τα υπόλοιπα χρήματα και παρακολουθούσαν την κατασκευή.

Η **Skanska** επέστρεψε στη δουλειά. Το μάρμαρο που εξορύχθηκε στην **Ελλάδα** λεπτύνθηκε και συγχωνεύθηκε με γυαλί στη **Γερμανία** και την **Αυστρία** και στη συνέχεια συναρμολογήθηκε σε τμήματα στη **Μινεσότα**, πριν φτάσει στη **Νέα Υόρκη.** Οι εικόνες – ζωγραφισμένες από έναν αρχιεισαγγελέα αγιογράφο σε ένα μοναστήρι στο **Άγιο Όρος** σε κομμάτια καμβά μεγέθους που να ταιριάζουν σε κόγχες στο εσωτερικό της εκκλησίας άρχισαν να φτάνουν.

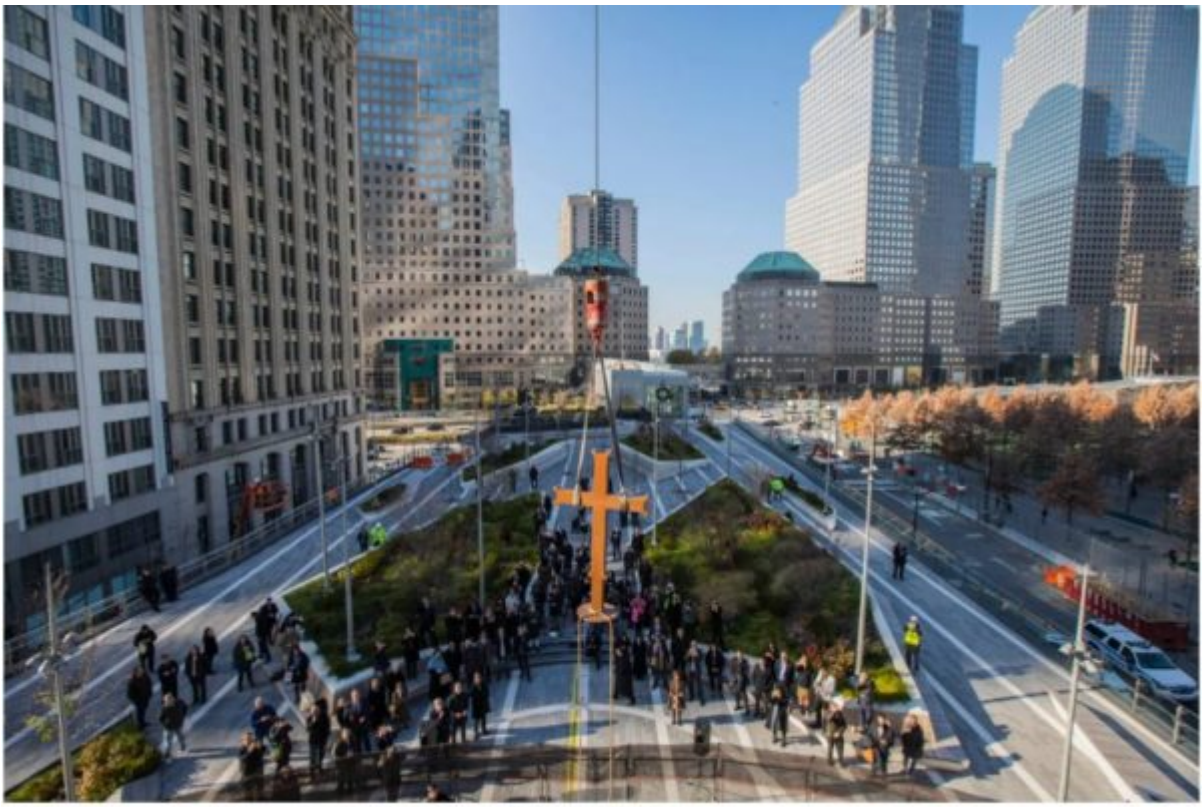

In 2016, a temporary cross was installed atop the steel dome of the new St. Nicholas church while it was under construction. Hiroko Masuike/The New York Times

Εικόνες με τους φλεγόμενους Δίδυμους Πύργους

Οι εικόνες βρίσκονται παντού στη νέα εκκλησία. Μία κοντά στην είσοδό της απεικονίζει τον **Οικουμενικό Πατριάρχη Κωνσταντινούπολης κ.κ Βαρθολομαίο Α΄,** τον πνευματικό ηγέτη των ορθόδοξων χριστιανών του κόσμου, να παρουσιάζει ένα μοντέλο της εκκλησίας στον **Άγιο Νικόλαο**. Μια άλλη, πίσω από την **Αγία Τράπεζα**, απεικονίζει την Παναγία να κρατά στην αγκαλιά της το Μανχάταν.

Άλλοι πίνακες περιλαμβάνουν σκηνές από την **11η Σεπτεμβρίου,** όπως οι φλεγόμενοι δίδυμοι πύργοι και μερικοί από τους πυροσβέστες και τους αστυνομικούς που έχασαν τη ζωή τους στην προσπάθεια διάσωσης, τις οποίες ο αγιογράφος, γνωστός ως πατέρας Λουκάς, ζωγράφισε από φωτογραφίες.

Πριν από τα εγκαίνια του **Αγίου Νικολάο**υ αυτό το μήνα, ο πατέρας Λουκάς πέταξε στη **Νέα Υόρκη**. Ανέβηκε στις σκαλωσιές και ζωγράφισε απευθείας στο εσωτερικό του τρούλου, διακοσμώντας τις περιοχές γύρω από τους προφήτες.

The new church provides a prominent expression of Orthodox Christianity in the city, and it is a source of great pride for the Greek American community. James Estrin/The New York Times

Ο πατέρας Ρόμας δεν έζησε για να δει τον **Άγιο Νικόλα**ο να ξανανοίγει. Ούτε οι πατέρες της κ. Παυλάκου ή της κ. Κατωπόδη. Ούτε οι γονείς του **Πέτρου Ζαχαράτου** τα κατάφεραν.

«Οι μισοί ενορίτες πριν από το 2001 έχουν φύγει» δήλωσε ο κ. **Ζαχαράτος**, ένας αρχιτέκτονας σχεδιαστής του οποίου ο πατέρας, κατασκευαστής επίπλων και εργολάβος, είχε βοηθήσει στην ανακαίνιση της παλιάς εκκλησίας το 1989.

«Τώρα που η εκκλησία έχει ανοικοδομηθεί, τίθεται το ζήτημα της ανοικοδόμησης της ενορίας, μιας ενορίας με πιστούς που θα προσέρχονται κάθε εβδομάδα και όχι μόνο με επισκέπτες».

The Consecration of St. Nicholas Greek Orthodox Church and National Shrine took place this July. It was conducted by Archbishop Elpidophoros of the Greek Orthodox Archdiocese of America. He led a procession that circled the church three times. James Estrin/The New York Times

Η συνεχιζόμενη εξέλιξη του **Κάτω Μανχάταν** υπόσχεται πολλά. Η περιοχή έχει γίνει περισσότερο μια γειτονιά που λειτουργεί όλο το 24ωρο, με περισσότερα κτήρια κατοικιών. Ήδη ο **Άγιος Νικόλαο**ς είναι κλεισμένος για βαπτίσεις και γάμους. Μένει να φανεί οι άνθρωποι που θα κλείσουν ημερομηνίες θα ενταχθούν στην εκκλησία ή απλώς θα χρησιμοποιήσουν το παρθένο, φωτογενές περιβάλλον της.

Ο πατ. **Ανδρέας Βυθούλκας** διορίστηκε νέος προϊστάμενος και το όραμά του είναι να αναδειχθεί ο Άγιος Νικόλαος «*μια οικουμενική ενορία*» όπως είπε.

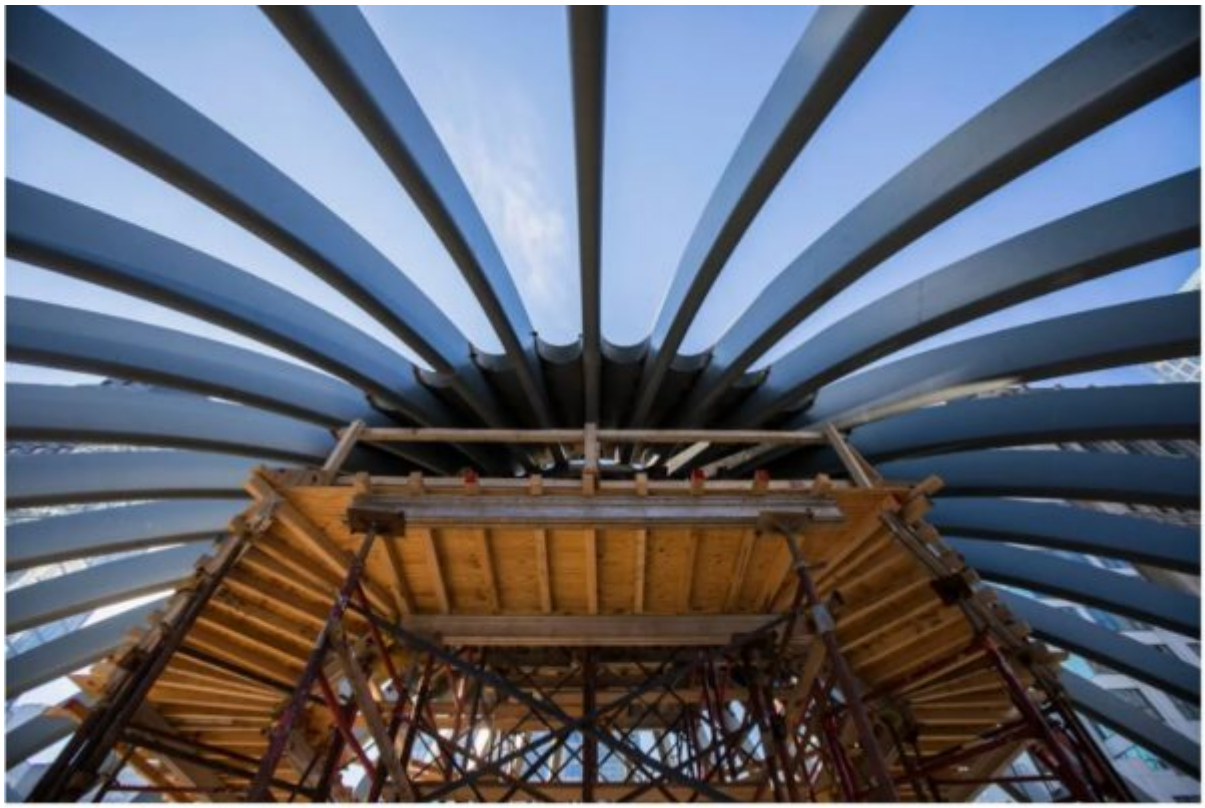

Construction of the new dome. Hiroko Masuike/The New York Times

Πηγή: The New York Times